

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 127/2014-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. februára 2014 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť M. K., zastúpenej advokátom JUDr. Mgr. Štefanom Buchom, Advokátska kancelária, Námestie M. R. Štefánika 1, Žilina, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10 NcC 411/2013 z 10. októbra 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. januára 2014 doručená sťažnosť M. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 10 NcC 411/2013 z 10. októbra 2013.

Sťažovateľka v podstatnej časti sťažnosti uviedla:

«Podaniami zo dňa 30. septembra 2013 a 01. októbra 2013 som vzniesla námietky zaujatosti na sudcu, ktorý vec pred Okresným súdom Žilina prejednáva a má vo veci rozhodnúť.

Prvá námietka zo dňa 30. septembra 2013 sa týka skutočností, ktoré som vyzistila telefonickým dopytom kancelárie súdneho oddelenia a výrokmi protistrany...

Z vyjadrenia konajúceho sudcu k námietke vyplýva, že hodnotí moju kritiku ako znevažovanie jeho osoby, pričom ho mám znevažovať aj pred inými osobami. Na tom sa má podieľať aj môj právny zástupca, s ktorým som si vytvorila z osoby sudcu cieľ útokov. ...

Krajský súd Žilina o námietkach rozhodol uznesením spis. zn. 10NcC/411/2013 zo dňa 10. októbra 2013 tak, že konajúci sudca nie je vylúčený z prejednávania veci. ...

Konajúci sudca sa po oboznámení sa s námietkami predpojatosti vyjadruje k mojej osobe a osobe môjho právneho zástupcu: „Subjektívne názory vyslovené odporkyňou, vychádzajú, podľa zákonného sudcu aj z konania jej právneho zástupcu JUDr. Štefana Buchu. Obaja v danej veci opätovne znevažujú osobu zákonného sudcu, vyhľadávajú rôzne príčiny pre iniciovanie disciplinárnych konaní a vytvorili si z osoby sudcu cieľ ich útokov. Samotná odporkyňa sa aj pred inými osobami znevažujúco vyjadruje o osobe sudcu, pričom podania takéhoto charakteru jej pripravuje právny zástupca, uvádzajúc ich ako podania odporkyne. O uvedenom svedčí iniciované disciplinárne konanie, pričom doposiaľ však ani minister spravodlivosti SR, ani predseda súdu, či iné oprávnené osoby nepodali návrh na disciplinárne konanie, Vyslovil názor, že paranoidné predstavy odporkyne a jej právneho zástupcu vyplývajú z toho, že sami zneužívajú jeho osobu a majú obavy, že danú situáciu by sudca nezvládol a konal voči ním zaujato.“. ...

... Krajský súd Žilina napádaným rozhodnutím porušil právo odporkyne konať pred nestranným súdom tým, že konajúceho sudcu nevyhlásil z konania, hoci sú tu zjavné dôvody na jeho vylúčenie. Zároveň odporkyni odoprel právo konať pred súdom tým, že zjavne

nesprávne posúdil prekážku rei iudicatae a neposudzoval všetky skutočnosti a otázky predložené v konaní o námietke predpojatosti odporkyňou.

Aby som pred súdom obrátila môj právny názor a vyhla sa uhlu pohľadu ako osoby, ktorá neprávom útočí na konajúceho sudcu, poukazujem na tieto skutočnosti týkajúce sa lehoty pre rozhodnutie.»

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľky na spravodlivé súdne rozhodnutie a prerokovanie veci nestranným súdom a iné podľa čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu Žilina spis. zn. 10NcC/411/2013 zo dňa 10. októbra 2013 bolo porušené.

2. Sťažovateľke súd priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet JUDr. Mgr. Štefana Buchu č..., a to do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

V závere sťažnosti sťažovateľka uviedla:

„Vzhľadom na skutočnosť, že môj právny zástupca je toho času dlhší čas práceneschopný a nebolo v jeho silách dokončiť a precizovať toto podanie, po skončení jeho práceneschopnosti bude toto podanie doplnené a precizované. Zároveň bude doložené aj plnomocenstvo.“

II.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

V odôvodnení namietaného uznesenia krajský súd okrem iného uviedol, že preskúmal námietku zaujatosti zákonného sudcu, ktorú vo veci sp. zn. 12 C 197/2004 vzniesla sťažovateľka, ktorá v konaní vystupuje na strane odporcu. Námietku odôvodnila tým, že:

«... navrhovateľka 1/ odporkyňa... oznámila, že je zastúpená advokátkou kanceláriou, kde jej spoločník je bývalý sudca z Čadce, ktorý má na súde známosti, preto odporkyňa spor prehrá,

... odporkyňa dňa 30. 9. 2013 telefonicky kontaktovala kanceláriu súdu, kde jej bolo oznámené, že zákonný sudca nepredložil jej procesné podania na odvolací súd ani po 112 dňoch, pričom „lehota na predloženie spisuje 30 dní bez výnimky“,

... vo veci chce zákonný sudca dňa 3. októbra 2013 pojednávať, hoci vydal uznesenie, ktoré bolo napadnuté opravným prostriedkom a od júna ho nepredložil nadriadenému súdu, hoci iné súdy, pokiaľ o odvolaní nerozhodne odvolací súd, vo veci nepojednávajú...

Na rozsiahle námietky odporkyne proti doplneniu znaleckého dokazovania o určenie hodnoty stavebných prác a zhodnotenia nehnuteľnosti súd nereflektoval, hoci na nelogickosť doplnenia znaleckého posudku poukazovala nie čestným prehlásením, neoveriteľnými tvrdeniami, ale zdôraznením rozpornosti medzi výpoveďami navrhovateľov, obsahom spisu a inými dosiaľ vykonanými dôkazmi...

Napriek týmto závažným skutočnostiam súd umožnil navrhovateľom nadiktovať otázky pre znalkyňu a určiť si bez jediného dokladu, faktúry alebo stavebného denníka nielen obdobie stavebných prác, ale ich rozsah a nariadil znalkyňa oceniť stavebné práce tak, ako to navrhovatelia uviedli, zatiaľ čo dôkazy, ktoré sú v prospech odporkyne, sú očividne prehlada. Za neospravedliteľné z tejto spojitosti považuje odporkyňa skutočnosť, že súd nerešpektuje procesné predpisy. Ako účastníčka konania má teda mizivú až žiadnu nádej, že súd rozhodne nezaujato a spravodlivo. Sudca sa musí nielen javiť nezaujatý, ale musí sa aj správať tak, aby nevzbudzoval pochybnosti o jeho nezaujatosti a nestrannosti. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sú u nej vzbudené dôvodné obavy ohľadne nestrannosti a nezaujatosti zákonného sudcu...

Zákonný sudca JUDr. Vladimír Kozáčik vo vyjadrení k vznesenej námietke uviedol, že nevzhliada objektívne dôvody pre vylúčenie svojej osoby z prejednávania a rozhodnutia veci. Pokiaľ nepredložil spis nadriadenému súdu na rozhodnutie o odvolaní, jednalo sa

o rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka o znalečnom, pri ktorom, podľa ust, § 374 ods. 4 O. s. p., môže odvolaniu v celom rozsahu vyhovieť sudca, ktorého rozhodnutie sa následne považuje za rozhodnutie súdu prvého stupňa. ...

Vo vzťahu k návrhu na prerušenie konania zo dňa 23. 9. 2013, súd už uznesením č. k. 12C/197/2004-124 zo dňa 5. 12. 2007 rozhodol o prerušení konania do právoplatného ukončenia dedičského konania po M. U..., avšak práve z dôvodov uvádzaných odporkyňou. Krajský súd v Žiline uznesením č. k. 5Co/9/2008-132 napadnuté uznesenie zrušil a uložil prvostupňovému súdu povinnosť konať.

Subjektívne názory vyslovené odporkyňou, vychádzajú, podľa zákonného sudcu aj z konania jej právneho zástupcu JUDr. Štefana Buchu. Obaja v danej veci opätovne znevažujú osobu zákonného sudcu, vyhľadávajú rôzne príčiny pre iniciovanie disciplinárnych konaní a vytvorili si z osoby sudcu cieľ ich útokov... O uvedenom svedčí iniciované disciplinárne konanie, pričom doposiaľ však ani minister spravodlivosti SR, ani predseda súdu, či iné oprávnené osoby nepodali návrh na disciplinárne konanie. Vyslovil názor, že paranoidné predstavy odporkyne a jej právneho zástupcu vyplývajú z toho, že sami zneužívajú jeho osobu a majú obavy, že danú situáciu by sudca nezvládol a konal voči ním zaujato...

Krajský súd v Žiline, ako súd nadriadený (§ 16 ods. 1 O. s. p.) skúmal, či sú dané dôvody pre vylúčenie zákonného sudcu z prejednávania a rozhodovania veci v zmysle § 14 ods. 1 O. s. p...

Subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa zároveň musí podriadiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Tu sa uplatňuje teória zdania v tom zmysle, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná. To znamená, že sudca musí nielen byť subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť totiž sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Primárne je zo strany nadriadeného súdu nevyhnutné zdôrazniť, že dôvodmi na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach. Pokiaľ teda odporkyňa namieta konkrétne procesné úkony zákonného sudcu (nepredloženie procesných podaní, nariadenie a rozsah nariadeného znaleckého dokazovania, formovanie otázok znaleckého dokazovania, nevyhovenie dôkazným návrhom odporkyne, nepredloženie odvolania), tieto skutočnosti môžu predstavovať odvolacie námietky, v žiadnom prípade však nemôžu byť predmetom posudzovania v rámci rozhodovania o inštitúte ne/zaujatosti zákonného sudcu, ktorého zmyslom nie je prieskum vecnej správnosti rozhodovania, ale výlučne prieskum okolností svedčiacich o pomere sudcu k veci, účastníkovi konania alebo jeho zástupcovi. Dôsledkom podania nenáležitej námietky zaujatosti je v zmysle ustanovenia § 15a ods. 5 O. s. p. to, že súd na takúto námietku zaujatosti neprihliada.

Nakoľko však obsah predmetnej námietky zaujatosti do určitej miery presahuje do oblasti posudzovania (predovšetkým objektívnej stránky) nestrannosti zákonného sudcu, podrobil nadriadený súd vznesenú námietku v nevyhnutnom rozsahu vecnému prieskumu. Aplikujúc pritom v tejto spojitosti vyššie opísané východiská, dospel k záveru, že v súdnej veci žiadny kvalifikovaný subjektívny vzťah sudcu k veci preukázaný (resp. ani len tvrdený) nebol. Vo vzťahu k účastníkom konania, resp. ich právnenému zástupcovi je námietka založená na údajnom vyjadrení navrhovateľky I/ o prepojení... cez bývalého (nekonkretizovaného) sudcu Okresného súdu Čadca. Uvedené však ostáva len neovereným tvrdením odporkyne, zďaleka nedosahujúcim intenzitu nevyhnutnú pre zásah do ústavnej zásady zákonného sudcu. Obava z nedostatku nestrannosti sa musí zakladať na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach, akceptovanie takéhoto „argumentu“ by viedlo k nežiadúcej manipulácii s inštitútom zákonného sudcu.

Ani z hľadiska požiadavky objektívnej nestrannosti sudcu - predovšetkým z pohľadu vedenia sporovej veci a namietaných procesných úkonov - nemožno nájsť relevantnú okolnosť potrebnú na vylúčenie zákonného sudcu. Nemožno v tejto spojitosti zo strany krajského súdu nepoznamenať, že súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie nie je právo účastníka konania, aby súd rozhodol v súlade s jeho subjektívnymi predstavami, resp. preberal a postupoval v zmysle jeho procesných návrhov. ... je potrebné upriamiť... pozornosť na znenie príslušných ustanovení procesného predpisu, konkrétne § 209 ods. 2

O. s. p., v zmysle ktorého, ak odvolanie smeruje proti uzneseniu, ktorým súd prvého stupňa nerozhodol vo veci samej, vec sa predloží odvolaciemu súdu pred rozhodnutím, ktorým sa konanie končí len, ak by bez rozhodnutia o odvolaní súdu prvého stupňa nemohol pokračovať v konaní. Taktiež postup zákonného sudcu v plnej miere zodpovedá zneniu § 139 ods. 2 veta tretia O. s. p., podľa ktorého o znalečnom súd rozhoduje až po vykonaní dôkazu. Pokiaľ teda o znalečnom už rozhodol vyšší súdny úradník, v plnej miere v súlade s právnym poriadkom (§ 374 ods. 4 O. s. p.), je postup zákonného sudcu, ktorý o odvolaní rozhodne až po vykonaní príslušného dôkazu - znaleckého posudku - a to jeho prednesením znalcom ústne na pojednávaní v rámci výsluchu alebo oboznámením sa súdu a účastníkov na pojednávaní s obsahom znaleckého posudku jeho prečítaním, resp. prečítaním jeho zásadných častí. Takýmto spôsobom sa prvostupňový súd vyhne predčasnému rozhodnutiu, ktoré by viedlo k tomu, že by nemohol reagovať na prípadnú neúplnosť, neúčelnosť, nekvalitnosť konkrétneho posudku (namietaného samotnou odporkyňou) eventuálne nepriznaním/krátením odmeny znalcovi. Zároveň by vydanie takéhoto (predčasného) rozhodnutia z uvedených dôvodov viedlo len k jeho zrušeniu odvolacím súdom. Presvedčivým je tiež právny názor zákonného sudcu vo vzťahu k návrhu na prerušenie predmetného konania.

V spojitosti s poukazom odporkyne na potencionálne následky (vznik odôvodnených pochybností v očiach účastníka konania) útočnej kritiky (v predmetnom prípade predovšetkým v podobe návrhu na disciplinárne konania voči zákonnému sudcovi a opakované vznášanie námietok jeho zaujatosti) v zmysle záverov aplikačnej praxe Ústavného súdu, je potrebné uviesť, že ohľadne odporkyňou vznesenej útočnej kritiky už nadriadený krajský súd rozhodoval a zákonného sudcu nevytlúčil (7NcC/16/2010). Platí preto prekážka rozhodnutej veci a opätovné prehodnocovanie tých istých skutočností by bolo neprípustným zasahovaním do už ustálených právnych pomerov, v rozpore s princípom právnej istoty.

Z uvedených dôvodov nadriadený súd nevytlúčil JUDr. Vladimíra Kozáčika z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.»

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Sťažovateľka v sťažnosti ústavnému súdu namietala, že krajský súd tým, že nevyklúčil z prerokovania a rozhodnutia veci vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 12 C 197/2004 sudcu Vladimíra Kozáčka, porušil je základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa názoru ústavného súdu treba závery krajského súdu jednoznačne akceptovať. Napadnuté uznesenie nie je podľa názoru ústavného súdu prejavom interpretačnej alebo aplikačnej svojevôle a sťažovateľkou uvedená argumentácia v sťažnosti ústavnému súdu nebola spôsobilá vyvolať pochybnosť o neudržateľnosti napadnutého rozhodnutia z ústavného hľadiska. Odôvodnenie napadnutého rozsudku spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo výroku aj v odôvodnení rozhodnutia.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. februára 2014